

Temat: Czarne dziury, odwaga i dorastanie – czego uczy nas Stefan Jastrzębski? Scenariusz zajęć czytelniczych na podstawie książki Katarzyny Ryrych

„O Stephenie Hawkingu, czarnej dziurze i myszach podpodłogowych”

Wartości: mądrość

Emocje: fascynacja

Opracowała: Klara Wróbel

Grupa wiekowa: 9–12 lat

Czas trwania: 60–90 minut

Cele ogólne

- rozwijanie empatii wobec osób z niepełnosprawnością,
- rozbudzanie ciekawości poznawczej,
- rozwijanie umiejętności rozpoznawania wartości i emocji,
- promocja czytelnictwa,
- oswojenie dzieci z tematyką lęku i dojrzewania.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- zna bohaterów książki,
- rozumie relację Piotra i Stefana,
- wie, czym jest wartość „mądrość”,
- rozpoznaje emocje i wie czym jest „fascynacja”,
- odróżnia emocje od wartości,
- potrafi współpracować w grupie,
- uczestniczy w prostych eksperymentach naukowych,
- potrafi rozmawiać o swoich emocjach i lękach.

Potrzebne materiały

- egzemplarz książki,
- czarna tkanina lub prześcieradło,
- ciężka piłka,

- małe kulki,
- miska z wodą,
- brokat lub pieprz,
- balon,
- latarka, kubek,
- kartki i flamastry.

Tok lekcji

Wprowadzenie do zajęć

Nauczyciel przedstawia dzieciom książkę Katarzyny Ryrych i rozmawia na jej temat - o wydarzeniach, bohaterach i świecie przedstawionym w powieści.

Bohaterowie książki:

- Piotrek – dziewięcioletni chłopiec, który dojrzewa i uczy się odwagi,
- Stefan Jastrzębski – starszy brat z niepełnosprawnością, niezwykle inteligentny, odczytany i pomysłowy, ale też bardzo poważny,
- Artek – samotny chłopiec, z którym Piotrek się zaprzyjaźnia,
- Kilmur – agresywny chłopak, z którym Piotrek popada w konflikt.

Prowadzący wyjaśnia dzieciom grę słów:

Jastrzębski → jastrząb → Hawk → Hawking.

Stefan przypomina słynnego naukowca Stephena Hawkinga – mimo niepełnosprawności rozwija swoje zainteresowania, zdobywa wiedzę i inspiruje innych.

Kluczowe pojęcia:

Wartość – MĄDROŚĆ

Nauczyciel wyjaśnia:

Mądrość to coś więcej niż wiedza. To umiejętność rozumienia świata, podejmowania dobrych decyzji i pomagania innym. Mądry człowiek służy dobru.

Rozmowa z dziećmi:

Po czym poznajemy mądrego człowieka?

Czy Stefan jest mądry?

W jaki sposób pomaga bratu?

Prowadzący podkreśla, że Stefan: czyta książki, obserwuje świat, udziela bratu dobrych rad, pomaga Piotrkowi dorastać.

Emocje – FASCYNACJA

Prowadzący wyjaśnia:

Fascynacja to bardzo silne zaciekawienie czymś. To emocja, która sprawia, że chcemy poznawać i odkrywać świat.

Rozmowa z uczniami:

- Czym fascynuje się Stefan?
- Dlaczego interesuje go otaczający świat i nauka?
- Co was fascynuje?

Tok zajęć:

1. Głośne czytanie fragmentów książki Katarzyny Ryrych.

Prowadzący czyta wybrane fragmenty książki, które dotyczą rozmowy Stefana i Piotrka

- o czarnych dziurach lub o lękach chłopca. (s. 9 - 11), o wiedzy (s. 18-19),
- o niepełnosprawności i kreatywności (s. 59 - 61).

Po przeczytaniu dzieci odpowiadają na pytania:

- Czego boi się Piotrek?
- Dlaczego Stefan pomaga bratu, wyjaśnia mu świat, tłumaczy zjawiska, które w nim zachodzą?
- Czy człowiek z niepełnosprawnością może być kimś? Czym jest niepełnosprawność według Stefana?

2. Wartość czy emocja?

Dzieci otrzymują kartki z wyrazami:

mądrość, strach, odwaga, fascynacja, dobroć, złość, przyjaźń, ciekawość.

Zadaniem dzieci jest dzielenie wyrazów na dwie kategorie: wartości i emocje.

Następnie wspólnie z nauczycielem omawiają odpowiedzi.

3. Zabawa „Mądre rady Stefana”.

Dzieci siedzą w kręgu i losują sytuacje problemowe, np.:

- boję się ciemności,
- ktoś mnie wyśmiewa,
- jestem samotny,
- pokłóciłem się z przyjacielem.

Każde dziecko kończy zdanie:

„Bratku, pamiętaj, że...”

4. Eksperymenty – Jak działają czarne dziury?

Eksperyment 1.

„Czarna dziura” z tkaniny.

Materiały:

- rozciągliwa tkanina,
- ciężka piłka,
- małe kulki.

Jak to zrobić? Przebieg eksperymentu: Naciągnijcie tkaninę między kilkoma osobami lub na ławkach. Połóżcie ciężką kulę na środku, a na zewnętrznych brzegach tkaniny - małe kuleczki. Wszyscy obserwujemy jak kulki wpadają do środka wgłębienia.

Wyjaśnienie: Tak właśnie działa czarna dziura - wchłania wszystko do środka.

Zupełnie jak ciężka kula rzucona na środek - przyciąga mniejsze i zabiera ze sobą.

Eksperyment 2.

„Wir wodny” w misce z wodą.

Materiały:

- miska z wodą,

- brokat lub pieprz.

Zamieszaj wodę w misce, tworząc w ten sposób wir. Wszyscy obserwują, jak drobinki są wciągane do środka wiru.

Wniosek: Wir zabiera wszystko, co krąży wokół jak czarna dziura, wchłania wszystko.

Eksperyment 3 „Horyzont zdarzeń”.

Materiały:

- latarka,
- kubek,
- zaciemnione miejsce.

Przebieg eksperymentu i wyjaśnienie pojęcia czarnej dziury:

Należy poświecić latarką do środka kubka, a potem stopniowo cofać światło.

Zaobserwujemy wtedy coś niezwykłego - pewną granicę.

Wyjaśnienie - horyzont zdarzeń oznacza granicę, zza której światło nie ucieka. To wyjaśnia fakt, że czarna dziura to miejsce, gdzie grawitacja jest bardzo silna i „połyka” wszystko, nawet światło, działa trochę jak bardzo głęboki dół w przestrzeni.

5. Rozmowa kierowana: Nasze czarne dziury, czyli nasze największe strachy.

Dzieci anonimowo zapisują na karteczkach:

- czego się boją,
- co pomaga im pokonywać lęk.

Karteczki trafiają do „pudełka odwagi”.

6. Praca plastyczna „Świat nauki oczami Stefana”

Dzieci wykonują ilustracje przedstawiające:

- czarne dziury,
- kosmiczne wynalazki,
- myszy podpodłogowe,
- sytuacje pomocy i przyjaźni.

7. Podsumowanie zajęć. Zakończenie.

Prowadzący podsumowuje: Stefan pokazał, że mądrość jest wartością, która pomaga człowiekowi żyć lepiej i pomagać innym.

Fascynacja światem pozwala odkrywać nowe rzeczy i pokonywać własne lęki. Pozwala na budowanie własnej tożsamości opartej na osobistym doświadczeniu.

Każdy człowiek może mieć swoje „czarne dziury”, których się boi. Najważniejsze jest, by znaleźć sposób na pokonanie swoich lęków.